Öğrenme çıktısı: Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolünü yapılandırabilme

Dünya Küçülüyor

Teknoloji: İnsan hayatını kolaylaştıran araç, gereç ve bilgilerin tümü. **Kültür:** Bir toplumun dil, gelenek, sanat ve değerlerden oluşan maddi ve manevi birikimi. **Kültürel değişim:** Bu birikimin zaman içinde farklılaşması.

At arabasından jet uçağına (temsilî)

Eskiden günler, şimdi saatler

Modern öncesinde insanlar atın, devenin, rüzgârın ve su akıntısının gücüne bağlıydı. Motor icat edilince yolculuklar kısaldı. Gezgin Ainsworth 1838'de İstanbul'dan Adana'ya atla yaklaşık 30 günde gitti. 1926'da aynı yol trenle 1 gün 11 saat 16 dakikaya indi.

Hız artınca dünya küçülür

Dönem	Ulaşım aracı	En yüksek ortalama hız
1500-1840	Atlı araba, yelkenli gemi	16 km/sa
1860-1930	Buharlı lokomotif, buharlı gemi	100 km/sa, 60 km/sa
1950'ler	Pervaneli uçak	480-640 km/sa
1960'lar	Jet uçağı	800-1100 km/sa

Bu veriler coğrafyacı Harvey'in "Küçülen Dünya" haritasından alınmıştır: Dünya aslında küçülmedi, ama aynı sürede çok daha uzağa gidebiliyoruz.

KÜLTÜREL ETKİLEŞİM
Farklı kültürlerden insanlar karşılaştıkça birbirinin dilini, yemeğini, giyimini ve geleneğini tanıması ve karşılıklı olarak etkilemesidir.

KÜLTÜR TURİZMİ
Değişik kültürleri görme ve öğrenme merakıyla yapılan gezilerdir. Festival, el sanatı atölyesi, yerel pazar gezileri buna örnektir.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Ulaşım kolaylaşınca insanlar **daha sık karşılaşır**. Karşılaşma etkileşimi, etkileşim de zamanla **kültürel değişimi** doğurur.

Ulaşım bölgeyi nasıl değiştirir?

İyi bir yol ya da havalimanı, kırsaldaki bir köyü de tarihî bir kenti de turistlerle buluşturur. Ziyaretçi yerel hayatı yakından görür, el sanatını öğrenir, yöresel yemeği tadar. Yerli halk da farklı insanları tanır, gelir elde eder.

Yerel pazarda kültür alışverişi (temsilî)

İletişimde Devrim

Matbaa atölyesi (temsilî)

Bir buluş her şeyi değiştirdi

Gutenberg'in modern matbaası bilgiyi çoğaltmayı kolaylaştırdı. Kültür gelecek kuşaklara düzenli aktarıldı, bilim hızlandı.

DİKKAT!

Her yeni araç, **alışkanlıkları** da değiştirir. Mektuptan mesaja geçince iletişimin dili ve hızı değişti.

Matbaa → **Fotoğraf, telgraf** → **Telefon, telsiz** → **Radyo, televizyon** → **Bilgisayar, genel ağ, akıllı telefon, 5G**

Kavram	Anlamı
Dijital kültür	Dijitalleşmenin hayatımıza getirdiği yeni yaşam tarzı ve alışkanlıklardır.
Medya	Radyo, televizyon, dergi, gazete, genel ağ gibi kitle iletişimi sağlayan basın ve yayın organlarının genel adıdır.
Sosyal medya	Kişi ve kurumların çevrim içi platformlarda bilgi ve iletişim için kullandığı yeni nesil medya alanıdır.

Yurt dışındaki ablasıyla görüşen bir öğrenci (temsilî)

Uzaklar yakın oldu

Nehir'in ablası üniversite için Almanya'ya gitti. Eskiden mektup haftalar sürerdi. Şimdi görüntülü konuşup orada öğrendiği yemeği, bayramı, gelenekleri anlatıyor. Nehir de ona Türkiye'deki gelişmeleri aktarıyor. Mesaj sınır tanımıyor, kültür de birlikte dolaşıyor.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Genel ağ; yazı, ses ve görüntüyü **bir arada** kullanabildiği için kültürel etkileşimi diğer araçlardan çok daha fazla hızlandırır.

Medyanın gücü: İnsanlar medyayı bilgi almak, haberleşmek, eğlenmek, boş zaman değerlendirmek için kullanır. Ucuzlayan internet ve yaygınlaşan akıllı telefonlar medyayı evlerin içine taşıdı. Medya yaşam biçimimizi ve kültürel değerlerimizi de etkiliyor.

Notlarım

Sosyal Medya ve Popüler Kültür

Faydaları	Zararları
Dünyadaki olayları anında öğreniriz.	Kandırılma ve dolandırılma görülebilir.
Öğretmen ve arkadaşlarla kolay iletişim kurulur.	Yanlış bilgi hızla yayılır, bilgi kirliliği olur.
Gençler kendini daha rahat ifade edebilir.	Takip edilen kişilere özenti, popüler olma isteği gelişimi engelleyebilir.
Yardımlaşmayı artırır: Acil kan ihtiyacı hızla duyurulur.	Aile ve çevreden uzaklaşma, yalnız yazarak iletişim kurma görülür.
Ortak ilgi alanı olan insanları bir araya getirir.	Kişisel gizlilik zarar görebilir.
Kültürel farklılıkları tanımayı kolaylaştırır.	Aşırı kullanım kişiyi asosyal yapabilir.

POPÜLER KÜLTÜR Müzikten yeme içmeye, giyimden spora uzanan, gelip geçici gündelik hayat kültürüdür.

Kitleleri eğlendirir, yönlendirebilir, sürekli tüketmeye teşvik eder. "Bir alana ikincisi bedava" sloganı buna örnektir. Telefon kameraları ve filtreler sayesinde özçekim (selfie) dünyada yaygın bir etkinlik oldu. Kültürel farklılıklar azalır, benzerlikler artar.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Popüler kültür kişiyi **başkası gibi yaşamaya** yöneltebilir, geçici mutluluk verir. Bilinçli tüketici, moda diye değil **ihtiyacı için** alır.

Millî kültürümüz nasıl etkileniyor?

Bizi etkileyenler

- Dünya markalarını ve zincir restoranları tercih etmek
- Düğünlerde halayın yerini dansın alması
- Müzikte değişen çalgılar, Batı müziği etkisi
- Tabelada ve günlük dilde yabancı kelime artışı

Bizim etkilediklerimiz

- Türk dizilerinin dünyanın birçok yerine ulaşması
- Dönerin pek çok ülkede sevilmesi
- Almanya Cumhurbaşkanı Steinmeier'in İstanbul'da döner keserek ikram etmesi, dönerin Almanya'da en çok satan hazır yemek olduğunu söylemesi

ÖNEMLİ

Kültürümüzü dünyaya tanıtırken **kendi değerlerimizi ve aile yapımızı** doğru yansıtan yapımlar seçilmelidir.

KÜRESELLEŞME
Dünya milletlerinin ekonomi, siyaset ve iletişim bakımından birbirine yaklaşması, bir bütün olmaya başlamasıdır.

KÜRESEL KÖY
McLuhan'ın benzetmesi: Ulaşım ve iletişim sayesinde dünya, herkesin birbirinden haberdar olduğu bir köy gibi olmuştur.

ETKİLERİ
Coğrafi mesafeler ve sınırlar önemini yitirir. Kültürler arası etkileşim yoğunlaşır, ortak yaşam alışkanlıkları artar.

Teknoloji günlük hayatı nasıl değiştirdi?

Ulaşım sayesinde: Farklı ülkelerin yiyecek, içecek ve eşyaları kolayca taşınır. Amerika'da yaşayan biri Fransız peynirine, Japon arabasına, İtalyan ve Meksika yemeğine aynı gün ulaşabilir.

İletişim sayesinde: Akıllı telefon ve mobil uygulamalarla eğitim, alışveriş, banka işlemi, taksi çağırma, oyun ve yemek siparişi kolayca yapılır. Böylece ortak alışkanlıklar edinilir.

Kültürümüzü Korumak

Sofradaki dünya

Bursa'da bir aile akşam yemeğinde toplanır. Kahve Brezilya'dan, muz Ekvador'dan gelmiştir, makarna tarifini telefondaki bir videodan öğrenmişlerdir. Kore yapımı televizyonda Türk dizisi izlerler, aynı dizi o sırada Şili'de de izlenmektedir. Bir akşama kaç ülke sığdı, görebiliyor musun? Sabah alarmından yemek siparişine kadar pek çok işimiz de artık dijital araçlarla yapılıyor.

Neden, nasıl değişiyor?

Kültürel değişimin nedenleri	Kültürel değişimin sonuçları
Hızlı ve ucuz ulaşım, turizm, yurt dışına gidiş	Farklı kültürleri tanıma, hoşgörü artışı
Genel ağ, sosyal medya, diziler ve filmler	Yeni yaşam tarzları, ortak ilgi alanları
Ticaret, küresel markalar	Tüketim alışkanlığının değişmesi, benzerliklerin artması
Yeni meslekler ve dijital hizmetler	Bazı gelenek ve millî kültür ögelerinin zayıflaması

Kültür neden korunmalı?

Kültür, toplumun ortak birikimidir. Bir toplumun varlığını sürdürmesi, bu birikimi gelecek kuşaklara aktarmasına bağlıdır. Bugün başka kültürden hiç etkilenmemiş kültür yok gibidir. Önemli olan, kendi kimliğini koruyarak iyi olanı almaktır.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Teknoloji kültürü **hem değiştirir hem korur**. Aynı genel ağ ile yabancı kelime de yayılır, yöresel türkü de. Sonucu kullanma biçimimiz belirler.

Görev bizde: Kültürün aktarılmasında iletişim araçları çok önemlidir. Bu araçları doğru kullanarak **millî dil, millî kimlik ve millî kültür** ögelerimize sahip çıkmalıyız. Vatanına ve milletine bağlı, duyarlı bireyler kültürün devamını sağlar.

Dilimiz

Türkçeyi doğru kullan, Türkçe karşılığı olan kelimeyi tercih et, tabelada Türkçeye öncelik ver.

Geleneklerimiz

Halayı, türküyü, yöresel yemeği öğren. Büyüklerinden dinlediklerini kaydet, sosyal medyada tanıt.

Bilinçli kullanım

Her modayı alma, bilgiyi kontrol et, ekran süresini sınırla, ailenle zaman geçir.

Notlarım

Öğrenme çıktısı: Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin kültürel etkileşimdeki rolünü yapılandırabilme

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Ulaşım araçları geliştikçe kültürel etkileşim artar.
☐ 2. Sosyal medyadaki her bilgi doğrudur.
☐ 3. Genel ağ, iletişim araçlarının özelliklerini bir arada kullanabilir.
☐ 4. Kültürel etkileşimin yalnızca olumsuz sonuçları vardır.
☐ 5. İstanbul-Adana yolculuğu trenle kısalmıştır.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Küreselleşme	☐	Gelip geçici gündelik hayat kültürü
B) Popüler kültür	☐	Dijital hayatın getirdiği yaşam tarzı
C) Dijital kültür	☐	Kitle iletişim araçlarının tümü
D) Kültür turizmi	☐	Milletlerin ekonomi ve iletişimde yakınlaşması
E) Medya	☐	Kültürleri gezip görme merakıyla yapılan seyahat

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **küresel köy** | **5G** | **döner** | **Gutenberg**

1. Modern matbaayı ..... geliştirmiştir.
2. McLuhan'a göre dünya ..... hâline gelmiştir.
3. Kablosuz telefon teknolojisi ..... aşamasına ulaşmıştır.
4. Almanya'da en çok satan hazır yemeklerden biri ..... olarak bilinir.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Japonya'dan gelen bir aile uçakla Türkiye'ye gelmiş, Kapadokya'da çömlek yapmayı öğrenmiş, Türk yemeklerini tatmıştır. Dönüşte bunları sosyal medyada paylaşmıştır.

a) Bu örnekte ulaşımın ve iletişimin rolünü birer cümleyle yazınız.
b) Bu durum Türk kültürüne ve ekonomisine nasıl katkı sağlar? Yorumlayınız.

2. Bir genç, takip ettiği ünlülere özenip sürekli yeni ürün almakta, düğünlerde halay bilmediği için kenarda durmaktadır.

a) Bu davranışlar popüler kültürün hangi özelliklerini gösterir?
b) Millî kültürü yaşatmak için iki öneri yazınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!